



شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

حوزه علمیه فاطمه الزهرا(س) شیراز

معاونت پژوهش

تحقیق رشد

عنوان :

شاخص های رفتاری طلاب خواهر در حیطه فردی و اجتماعی

استاد راهنما :

سرکار خانم مشکواتی

نکارندگان :

پریوش زارع، سیده صدیقه محمدی، فرزانه زارع، فاطمه طاهری، محبوبه غنی

پاییز ۱۳۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده:

حوزه های علمیه خواهران یکی از نهادهای دیر پا و جدید التاسیسی است که در جهت حفظ و تبلیغ آیین مقدس اسلام تشکیل شده است. بانوان طلبه محصل در این حوزه ها، در دو حوزه فردی و اجتماعی باید به فعالیت بپردازند. تبلیغ برای دین در اسلام از جایگاه والایی برخوردار است و پیشوایان دینی همواره پیروانشان را به علم و علم آموزی برای تبلیغ آگاهانه و موثر تشویق نموده اند.

روحانیت شیعه که امروز از داخل و خارج در معرض هجوم انواع شبهه ها و انتقادهای قرار گرفته است، باید در فاصله زمانی کوتاهی، فلسفه پیدایش، سیر حضور، رسالت نهایی، کیفیت عمل و منطق خود را برای عموم تبیین و انبوه نگرانی ها را با بحث های نظری و اقدام و عمل حل و رفع کنند. در این میان ویژگی های برتر یک طلبه بخصوص خواهر می تواند نقش مهمی ایفا کند.

شاخصه های فردی طلاب خواهر در بعد فردی کمک می کند تا اولاً انسانی خود ساخته و دارای تهذیب نفس شود و ثانیاً بواسطه این صفات آراسته سخنانش در افراد دیگر تاثیر گذاشته و موثر واقع شود و بتواند رسالت الهی و دینی خود را به نحو موثر انجام دهد.

شاخصه های طلاب خواهر در بعد اجتماعی نیز ایشان را به یک نیروی مردمی تبدیل می کند. طلبه ای که با مردم است برای مردم است نیاز او را می داند و برای رفع این نیاز به افراد کمک می کند قطعاً در قلب آنها نفوذ می کند و به مرور محبوب دلها می شود و حس اعتماد و اطمینان مردم نسبت به ایشان زیاد شده و به طبع به حرفهای آنها هم عمل می کنند. بنابراین طلاب باید همچنین خود را مجهز به علوم روز و جدید مجهز کنند تا بتوانند پاسخگوی نیاز مخاطبین خود باشند.

کلید واژه ها: طلبه، رفتار، شاخص، اجتماعی، فردی.

فهرست مطالب:

صفحه

مقدمه:	۱
فصل اول: کلیات	۲
گفتار اول: طرح نامه	۲
الف: بنی و توضیح مساله	۲
ب: اهمیت و ضرورت تحقیق	۳
ج: پیشینه تحقیق	۳
د: سوال اصلی	۴
ه: سوالات فرعی	۴
و: فرضیه های تحقیق	۵
ز: اهداف و دستاوردهای مورد انتظار از تحقیق	۵
گفتار دوم: مفهوم شناسی	۶
الف: طلبه	۶
ب: رفتار	۷
ج: شاخصه:	۷
گفتار سوم: جایگاه طلبه در اسلام	۸
فلسفه وجودی روحانیت و ارزش آن	۹
۱- ارزش علم و علماء در اسلام	۹
۲- روحانیت هدایتگران جامعه	۱۱
۳- ضرورت وجود روحانیت در جامعه	۱۱
۴- روحانیت حافظ اسلامی بودن انقلاب	۱۲
۵- روحانیت حافظ خون شهداء	۱۳
۶- ارزش وجودی روحانیت	۱۴
فصل دوم: شاخصه های برتر طلاب خواهر در حیطه فردی و اجتماعی	۱۶
گفتار اول: شاخصه های رفتاری در بعد فردی	۱۶
۱- اخلاص	۱۶
۲- تواضع	۱۷

- ۳- احسان ۱۸
- ۴- وقار ۱۸
- ۵- حلم و بردباری ۱۹
- ۶- حسن خلق ۱۹
- ۷- صدق و راستگویی ۲۰
- ۸- کتمان معای دیگران ۲۱
- ۹- زهد و قناعت ۲۱
- ۱۰- حس مسئولیت ۲۲
- ۱۱- اتخاذ موضع ۲۲
- ۱۲- ایمان، امید، ابتکار ۲۳
- ۱۳- عزت نفس ۲۳
- ۱۴- نویسنده‌گی ۲۴
- گفتار دوم: شاخصه های رفتاری در بعد اجتماعی ۲۵
- ۱- مسلک و مرام اجتماعی ۲۵
- ۳- فهم سرکسری ۲۶
- ۴- رسانه ها ۲۷
- ۵- سخنوری ۲۷
- ۶- ارتباطات طلبگی ۲۸
- ۷- ارتباط با قشر جوان ۲۸
- ۸- ارتباط با مردم و مسلمانان جهان ۲۹
- ۹- هشدارها و آگاهی ها ۲۹
- ۱۰- بزرگترین کشف ۳۰
- ۱۱- افراطی گری ۳۱
- ۱۲- تحجر گرایی ۳۱
- ۱۳- تقویت سخن گفتن و نوشتن ۳۲
- ۱۴- حضور در صحنه ۳۳
- ۱۵- همگامی با انقلاب ۳۳
- ۱۶- حضور در صف مقدم ۳۳
- نتیجه گیری: ۳۵

نتیجه گیری:

موقعیت زمانی ما به شکلی است که حرکت های اجتماعی، مثل پیشرفت مصنوعات بشری، بسیار سرعت گرفته، در گذشته هدایت و گمراهی افراد به کندی صورت می گرفت. اما امروزه که حرکت وسایل نقلیه سرعت گرفته، حرکت های فکری و ذهنی سرعت گرفته، همچنان که در روایات آخر الزمان نیز به این مطلب اشاره شده است.

برای اینکه طلبه بتواند رسالت خود را مبنی بر نشر معارف اسلامی در جامعه و به طبع در جهان خوب ایفا کند. باید ویژگی هایش چه در حیطه فردی و اجتماعی و چه در حیطه علمی تحولاتی را بپذیرد، از نظر علمی باید در برنامه های درسی و تحقیقاتی حوزه تجدید نظرهایی صورت گیرد و برنامه ای تدوین شود تا علاوه بر اینکه از اتلاف و هدر رفتن نیرو و امکانات جلوگیری می شود، نیروهای کارآمد و شایسته و متخصص تربیت شود.

اگر طلبه ای بخواهد در جامعه تاثیر گذار باشد و حرفه‌ایش در مردم اثر کند، باید دارای ویژگی هایی چون، اخلاص، تواضع، وقار، بردباری و دلسوزی و... باشد به گفته ساده تر تا طلبه از درون ساخته نشود، نمی تواند بنای درونی انسانها را بسازد و از آنجا که طلبه به عنوان نماینده دینی در جامعه مطرح می شود، رفتار و کردارش در حیطه ی اجتماعی زیر ذره بین می رود. چرا که کوچکترین اشتباه او به پای دین و مکتب نوشته می شود، نه پای طلبه و طلبگی، لذا این وضع، وظیفه او را سنگین تر می کند. زیرا که کردار و رفتار طلبه هم می تواند مردم را جذب دین نماید و هم مردم را از دین دور کند. شاخصه های طلبه در حیطه ی اجتماعی همچون مردمی بودن، فهم سیاسی، آگاهی به شرایط زمان می تواند او را در انجام رسالت دینی اش موفق کند.

دیر زمانی است که ادبیات دینی و اجتماعی ما از مضامینی نظیر «روشن فکری»، «نوگرایی دینی»، «باز اندیشی دینی» و مانند آن آکنده شده است. همه اینها به رغم تفاسیر متفاوتی که از درون مایه آن اراده و ارائه می شود، ترجمان یک نیاز واقعی است و آن چیزی جز ضرورت تعامل منطقی و آگاهانه ما با تحولات دنیای جدید مدنیت معاصر و پی آمدهای فرهنگی، اجتماعی و سیاسی آن نیست. آهنگ سریع تحولات و تغییرات در عرصه علم و تکنولوژی، کلیه نظام های ارزشی و اعتقادی که ریشه در سنت و مذهب دارند را به چالش نو شدن و همگامی با سیر تحولات می خواند.

ایده روشن فکری حوزه براساس دو ضرورت شکل گرفته: ۱- ضرورت پاسخ به نیاز واقعی: فکر دینی معاصر نمی تواند بدون توجه به تحولات همه جانبه جهانی به حیات خود ادامه دهد. معرفت دینی باید به صورت زنده و حیات بخش هدایت و ارشاد فردی و اجتماعی بشر معاصر را با قوت ادامه دهد. ۲- لزوم فائق آمدن بر ضعف معرفتی روشن فکری دینی در استناد به منابع اصیل دینی است.

تجربه علمای نوگرایی یاد شده، نشان می دهد که فلسفه ی اسلامی برخلاف آنچه می پندارند، در ذات خود منحصر به شاخه محدودی از فلسفه نیست، بلکه ظرفیت گسترش در همه زمینه های خردورزی فلسفی را دارد و با استفاده از آن اصول می توان همه فلسفه های مضاف، به ویژه فلسفه های انسانی و اجتماعی را تاسیس کرد و در حوزه های مختلف دیگر با سنت های فلسفی وارد گفتگو شد و رقابت سالم علمی کرد. این تجربه موفق نشان می دهد، هر متفکر نیرومند و صاحب همتی که از یک سو قدمی راسخ در فلسفه و دیگر معارف اسلامی داشته باشد. و از سوی دیگر با چالش و پرسش ها و اندیشه های دیگر آشنا باشد، می تواند با موفقیت در این راه گام بردارد.

شهید بهشتی به عنوان یک عالم روشن فکر در مقاله ای با عنوان «یک قشر جدید در جامعه ما» به اثر بخشی و نقش روشنفکران با ایمان در جامعه می پردازد و ضمن تایید این گروه در جامعه و ضرور دانستن وجود آنها برای جذب بیشترشان پیشنهاداتی می دهد:

۱ - شناسایی افراد.

۲ - فراهم ساختن محیطی آرام برای تامل بیشتر.

۳ - پرهیز از هر گونه تعصب.

۴ - برقراری گفتگو آرام در جامعه.

باید بپذیریم حوزه های علمیه برای ساختن شخصیت‌هایی چون شهید مطهری و شهید بهشتی ایجاد شده و نباید به دنبال رشد استثناها در حوزه ها بود هر چند تفاوت های فردی و قابلیت های ویژه را نباید از نظر دور داشت. انتظار نمی رود فاصله دین دارانه زیستن و زمان آگاهی و آرمان خواهی حوزویان به حدی باشد که از میان این همه یکی مانند شهید بهشتی چنان بدرخشد که تاریخ به او غبطه بخورد.

کتاب فارسی

- ۱ - آقا نوری، حمید (۱۳۹۱)، اخلاق حرفه ای و وظایف روحانیت از نگاه امام خمینی (رحمه الله) (چاپ اول)، قم، تبلیغات اسلامی حوزه علمیه.
- ۲ - نوری، حسن (۱۳۸۱)، فرهنگ بزرگ سخن، تهران، انتشارات سخن.
- ۳ - برخوردار فرید، شاکر (۱۳۸۷)، آداب الطلاب (چاپ دوم)، تهران، لاهوت.
- ۴ - برخوردار فرید، شاکر (۱۳۸۷)، آفات الطلاب (چاپ دوم)، تهران، لاهوت.
- ۵ - تیموری، قنبر علی (۱۳۸۹)، کوله پستی طلبگی (چاپ دوم)، تهران، کانون اندیشه جوان.
- ۶ - حسینی، محمد (۱۳۸۵)، فرهنگ لغات و اصطلاحات فقهی (چاپ اول)، تهران، سروش.
- ۷ - دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۷)، لغتنامه دهخدا (چاپ چهارم)، ج ۱۰، تهران، موسسه لغتنامه دهخدا.
- ۸ - -----، ج ۸.
- ۹ - عالم زاده نوری، محمد (۱۳۸۹)، لباس روحانیت چراها و بایدها (چاپ چهارم)، قم، انتشارات آموزشی و پژوهشی امام خمینی (رحمه الله).
- ۱۰ - عالم زاده نوری، محمد (۱۳۸۹)، سیمای آرمانی طلبه در نگاه مقام معظم رهبری (چاپ ششم)، قم، بوستان کتاب.
- ۱۱ - عالم زاده نوری، محمد (۱۳۸۸)، درآمدی برزی طلبگی (چاپ دوم)، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- ۱۲ - گروه نویسندگان (۱۳۸۹)، حوزه روشن فکری (چاپ دوم)، قم، بوستان کتاب.
- ۱۳ - مصباح یزدی، محمد تقی (۱۳۹۰)، مباحثی درباره حوزه (چاپ پنجم)، قم، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (رحمه الله).

۱۴ - معین، محمد (۱۳۸۶)، فرهنگ فارسی معین (چاپ دوم)، تهران، ثامن.

کتاب عربی

- ۱ - اصفهانی، علی نقی (۱۳۶۸)، ترجمه و شرح نهج البلاغه، تهران، سازمان چاپ و انتشارات فقیه.
- ۲ - انصاری قمی، ناصر الدین (۱۳۴۶)، غرر الحکم و دررالکم، دارالکتاب الاسلامی، قم.
- ۳ - حر عاملی، محمد بن الحسن (۱۳۷۴)، وسایل الشیعه (چاپ سوم)، قم، آل بیت (علیهم السلام).
- ۴ - الطبرسی، حسن بن الفضل (۱۳۸۶)، مکارم الاخلاق (چاپ دوم)، قم، نشر جیب.
- ۵ - طریحی، فخر الدین (۱۳۸۳)، مجمع البحرین (چاپ سوم)، ج ۳، اصفهان، نشر معارف اهل بیت (علیه السلام).
- ۶ - محمدی خراسانی، علی (۱۳۹۱)، شرح کفایه الاصول (چاپ سوم)، قم، الامام الحسن ابن علی.
- ۷ - مجلسی، محمد باقر (۱۳۸۲)، بحار الانوار (چاپ پنجم)، ج ۲، تهران، دار الکتب الاسلامیه.
- ۸ - محمدی ری شهری، محمد (۱۳۸۵)، میزان الحکمه (چاپ ۷)، قم، سازمان چاپ و نشر دارالحدیث.